

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ТА ПОЧУТТЯ САМОТНОСТІ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

SOCIAL SUPPORT AND LONELINESS AMONG INTERNALLY DISPLACED PERSONS

Статтю присвячено дослідженню соціальної підтримки та почуття самотності серед внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні. На основі аналізу статистичних даних Міжнародної організації з міграції (МОМ) відзначається динаміка кількості ВПО та тенденції до їх повернення або подальшої зовнішньої міграції. Дослідження ґрунтується на демографічному аналізі вибіркової сукупності ВПО, що мешкають у різних регіонах України, та виявленні рівня соціальної підтримки та самотності серед них.

Методологія включає теоретичний аналіз літератури, онлайн-опитування, статистичний аналіз та кореляційний аналіз. Використано шкалу самотності UCLA (Д. Рассела і М. Фергюсона) та опитувальник соціальної підтримки, який охоплює емоційну, інформаційну та кризову підтримку. Результати аналізу свідчать, що соціальна ідентифікація та залученість до спільнот сприяють зниженню рівня самотності та покращенню емоційного стану ВПО. Особи, які мають стабільні соціальні зв'язки, отримують більше підтримки та почуваються менш ізольованими.

Кореляційний аналіз виявив помірний або сильний позитивний зв'язок між соціальною ідентифікацією та рівнем отриманої підтримки, що підтверджує важливість соціальних мереж для психологічного благополуччя переміщених українців. У статті також розглянуто нормативно-правові аспекти соціальної підтримки ВПО відповідно до законодавства України, що включає закони про соціальні послуги, соціальні гарантії та соціальний захист населення. Визначено відмінності між соціальною допомогою та соціальною підтримкою.

Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення соціально-психологічних інтервенцій та підвищення ефективності програм підтримки ВПО, зокрема щодо їх адаптації та інтеграції в нові спільноти.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи (ВПО), соціальна підтримка, самотність, міграція, соціальна ідентифікація.

The article is dedicated to the study of social support and the feeling of loneliness among internally displaced persons (IDPs) in Ukraine. Based on an analysis of statistical data from the International Organization for Migration (IOM), the dynamics of the number of IDPs and trends in their return or further external migration are highlighted. The study is based on a demographic analysis of a sample of IDPs residing in different regions of Ukraine and identifying their levels of social support and loneliness.

The methodology includes a theoretical literature review, online surveys, statistical analysis, and correlation analysis. The UCLA Loneliness Scale (D. Russell and M. Ferguson) and a social support questionnaire covering emotional, informational, and crisis support were used.

The analysis results indicate that social identification and engagement in communities contribute to reducing loneliness levels and improving the emotional state of IDPs. Individuals with stable social connections receive more support and feel less isolated. Correlation analysis revealed a moderate to strong positive relationship between social identification and the level of received support, confirming the importance of social networks for the psychological well-being of displaced Ukrainians. The article also examines the legal aspects of social support for IDPs in accordance with Ukrainian legislation, including laws on social services, social guarantees, and social protection. Differences between social assistance and social support are identified. The research findings can be used to improve social and psychological interventions and enhance the effectiveness of support programs for IDPs, particularly in the context of their adaptation and integration into new communities.

Key words: internally displaced persons (IDPs), social support, loneliness, migration, social identification.

УДК 316.6 + 364-7

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2025.70.47>

Стельмах І.І.

аспірантка відділу психології масової комунікації та медіаосвіти
Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України

Актуальність. У 2022 році Міжнародна організація з міграції (МОМ) публікувала звітну інформацію про майже 8 млн внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні [2]. А вже у звіті за травень 2022 року зазначено, що кількість осіб, які повертаються, суттєво зросла, що призвело до зменшення кількості ВПО на майже 900 000 осіб (11%) з 3 до 22 травня 2022 року [2]. У подальших звітах МОМ також відзначає стабільне зниження ВПО, починаючи із серпня 2022 року. У січні 2023 року кількість ВПО становила 5,4 млн осіб, що менше ніж 5,9 млн у грудні 2022 року. Це зменшення здебільшого пов'язане з тим, що багато людей повертаються до своїх домівок у звільнені або «стабілізовані» регіони [3, с. 2]. Поряд із тим, за даними тієї ж Міжнародної організації з міграції, кількість

зовнішніх міграцій з України зросла. У звіті за червень 2023 року зазначено, що 7% усіх внутрішньо переміщених осіб (близько 353 000 осіб) раніше виїжджали за межі України, повернулися, але залишилися релокованими (переміщеними) всередині країни [4]. Таким чином, хоча кількість внутрішньо переміщених осіб зменшується через повернення людей до своїх домівок, кількість зовнішніх міграцій з України зросла через воєнні дії, що тривають. Релокація не лише впливає на фізичний добробут людей, але й породжує глибокі емоційні та психологічні виклики, серед яких почуття самотності, що є одним із найбільш руйнівних [5; 6]. Вивчення цих аспектів має вирішальне значення для розроблення ефективних стратегій соціально-психологічних інтервенцій, що врахо-

вують специфіку потреб ВПО. Це має дозволити державним та неприбутковим організаціям розробляти цільові програми, які не лише задовольняють базові матеріальні потреби, але й сприяють емоційному відновленню внутрішньо переміщених осіб та підтримки їх психологічного благополуччя.

Мета дослідження – вивчення на базі демографічної групи внутрішньо переміщених осіб аспектів, що мають вирішальне значення для розроблення ефективних стратегій соціально-психологічних інтервенцій з огляду на специфіку їхніх потреб.

Методологія. Інструментарій дослідження охоплював теоретичний аналіз джерел, онлайн-опитування, статистичний аналіз, кореляційний аналіз за критеріями Пірсона, коефіцієнт тау-В Кендалла, узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У науковій літературі поняття «соціальна підтримка» розглядається з різних аспектів. Так, наприклад, вплив соціально-статусних характеристик на сприйняття соціальної підтримки особами з проблемами психічного здоров'я досліджує Н. Бондаренко у своїй роботі, що стосувалася сприйняття соціальної підтримки учасниками груп самодопомоги [1].

У статті Д. Павленка «Динаміка сучасних соціальних медіа» розглядається роль соціальних медіа як платформ для інформаційної підтримки, мобілізації спільнот та формування ідентичності в умовах кризових ситуацій. Соціальні медіа в цьому контексті виступають ключовим комунікативним механізмом, що дозволяє формувати спільноти (локальні, професійні, онлайн) і забезпечувати їх соціальну згуртованість. Вплив медіаактивності на розширення соціального капіталу також акцентується в статті, зокрема через створення умов для ідентифікації зі спільнотами, зменшення відчуття самотності та розширення мережі підтримки [7].

У статті «Online health communities» (укр. Спільноти здоров'я в Інтернеті) [12] розглянуто роль онлайн-спільнот здоров'я в забезпеченні соціальної та інформаційної підтримки для користувачів із медичними потребами. Автори Ендрю К. Джонстон, Ханна І. Віттерс, Марк Р. Леджер та Пітер Т. Уотсон аналізують, як такі спільноти сприяють обміну досвідом, підвищенню обізнаності та наданню емоційної підтримки. Основна увага зосереджена на інформаційній та емоційній підтримці, а також колективній взаємодії. З боку інформаційної підтримки онлайн-спільноти є джерелом надійної медичної інформації, допомагають користувачам отримувати знання про діагнози, лікування та ресурси. З огляду на аспект емоційної підтримки спільноти створюють середовище, де учасники можуть отримати моральну підтримку та емпатію від інших людей із подібним досвідом. У колективній взаємодії учасники мають можливість ділитися власними історіями, отримувати зворотний зв'язок і відчувати себе частиною більшого співтовари-

ства. Ця робота підкреслює, що онлайн-спільноти здоров'я сприяють зменшенню соціальної ізоляції та покращенню психологічного стану їх учасників. Разом із позитивними аспектами автори згадують і потенційні ризики, зокрема можливість поширення недостовірної інформації.

Водночас через призму українського законодавства можна прослідкувати відмежування поняття «соціальна допомога» від поняття «соціальна підтримка». Закон України «Про соціальні послуги» [8] та підзаконні акти, пов'язані з ним, попри відсутність уніфікованого визначення терміна «соціальна допомога», повсякчас визначають це поняття через його зміст.

Так, у Законі України «Про соціальні послуги» акцент зроблено на тому, що соціальна допомога надається особам або сім'ям, які перебувають у *складних життєвих обставинах*, тобто таких, що не можуть подолати самотійно без сторонньої допомоги. Згідно із законом, «складні життєві обставини» – це обставини, що об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність особи, зокрема: інвалідність, втрата годувальника, безробіття, хвороба, насильство в сім'ї, стихійне лихо тощо. Пов'язаними із цим Законом є:

- Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», що визначає соціальні гарантії як обов'язкові види забезпечення, які надаються громадянам за рахунок державних ресурсів, включаючи соціальну допомогу;

- Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» – дає визначення порядку надання допомоги сім'ям, які мають низький рівень доходу;

- Кодекс законів про працю України, адже соціальна допомога може включати гарантії у сфері праці.

Таким чином, соціальна допомога згадується в контексті матеріальної підтримки або надання соціальних послуг у вигляді консультацій, психологічної допомоги, догляду тощо. Її метою є забезпечення мінімальних стандартів життя та підтримка осіб, які потребують допомоги через вказані обставини.

Поняття «соціальна підтримка» також згадується в нормативно-правових документах України, трактується ширше, охоплюючи різні форми державної допомоги. У ЗУ «Про соціальні послуги» соціальна підтримка використовується в контексті загальних заходів, які держава реалізує для осіб, що перебувають у складних життєвих обставинах. Це поняття охоплює не тільки допомогу, але й організацію послуг, спрямованих на соціальну адаптацію, реабілітацію чи інтеграцію осіб у суспільство. ЗУ «Про основи соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні» охоплює цим поняттям матеріальне забезпечення, надання соціальних послуг, створення умов для реалізації прав осіб з інвалідністю. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» соціальну підтримку згадує як заг

України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» поняттям «соціальна допомога» охоплює пільги, соціальні послуги та матеріальне забезпечення ветеранів.

З огляду на вищезазначені документи можна зробити висновок, що соціальна допомога є *формою державної підтримки*, що включає грошові виплати (пенсії, субсидії, виплати малозабезпеченим), матеріальну підтримку (харчування, медикаменти), надання послуг (консультування, тимчасовий притулок).

У період жовтень 2023 – лютий 2024 було проведено пошукове дослідження, в якому взяли участь 66 осіб, респонденти вибиралися у випадковому порядку. У результаті оброблення і первинного аналізу зібраних даних 13 спостережень було виключено із подальшого аналізу через відсутність повноти відповідей. Технічні налаштування форми відповідей дозволили респондентам уникнути деякі питання, що унеможливило подальший аналіз зібраних даних від цих опитаних. На другому етапі (серпень 2024) вибіркова сукупність була вибрана цілеспрямовано в рамках медичної волонтерської місії, що стосувалася ВПО, котрі переїхали з Херсону в Київ, у дослідженні взяли участь 20 осіб. Вибіркова сукупність, таким чином, на поточному етапі аналізу становить 63 людини. Усі запитання подавалися за допомогою «Форми» від Google.

Респондентами, серед 63 осіб переважно виступила жіноча аудиторія –84,1% жінок та 15,9% чоловіків. У таблиці нижче представляємо частотний розподіл основних демографічних даних про досліджуваних.

Більшість опитаних (68,3%) мешкають у теперішньому населеному пункті більше одного року, невелика кількість (12,7%) мешкають понад три роки та значно менші частки – від одного місяця, понад три місяці, понад півроку або майже два роки. Тривалість перебування в релокованому населеному пункті видається цінним для подальшого поглибленого аналізу. Здійснено припущення, що час перебування у зміненому після переселення місці проживання може мати зв'язок зі сприйманням соціальної підтримки та рівня переживання самотності в бік зростання першого та зниження другого.

За рівнем освіти переважна більшість респондентів (69,8%) складається з осіб, що отримали повну вищу освіту.

Серед загальної кількості опитаних внутрішньо переміщених осіб знайшлися й такі, хто не оформлював офіційний статус (7%), такі, хто більше не мають офіційного статусу (7%), й такі, хто є принаймні двічі переміщеними (6,4%).

Нижче надаємо таблицю частотного розподілу даних про поточне місце проживання досліджуваних.

Найбільш популярним серед вибіркової сукупності спостерігається тривале проживання «більше року» серед усіх населених пунктів. У Кам'я-

Таблиця 1

Частотний розподіл основних демографічних даних про досліджуваних

Стать	Частота	Відносна частота
Чоловіки	10	15,87
Жінки	53	84,13
Вік		
28–35	28	44,44
36–50	29	46,03
51–64	6	9,52
Зайнятість		
Навчаються	3	4,76
Наймани працівники	39	61,9
Мають власну прибуткову справу	3	4,76
Одночасно навчаються і є найманими працівниками	6	9,52
Одночасно є найманими працівниками та мають власну прибуткову справу	1	1,59
Не зайняті (не працюють і не навчаються)	11	17,46
Скільки мешкають у теперішньому населеному пункті		
від 1 міс.		3
більше 3 міс.		2
понад півроку		1
більше 1 року		49
більше 3 років		8

нець-Подільському 16 осіб мешкають більше року, в Києві 13 осіб мешкають більше року, ще 5 осіб – понад три роки. У Горішніх Плавнях – 5 осіб мешкають більше року. Ті, хто мешкає більше трьох років, зустрічаються переважно в Києві. Серед міст із найменшою тривалістю проживання є мешканці Горішніх Плавнів, де ВПО проживають лише кілька місяців. Також у Києві та Чернівцях є мешканці, які проживають менше року.

Найбільш поширеним серед вибіркової сукупності є тривале проживання «більше року» серед осіб, які мають офіційний статус ВПО (становлять 46 із 63 осіб). У категорії «більше трьох років» також переважають особи зі статусом ВПО «Так». Особи із зазначеним офіційним статусами ВПО «Наразі ні, але мав(-ла)» та «Ні» частіше мають коротший термін проживання. Усього таких осіб 4 і 5 відповідно, і вони частіше проживають менше року. Респонденти, які були не один раз переміщеними, відповіли, що мають статус ВПО «Так, і не вперше» і змішану тривалість проживання. Усього таких осіб 4, і вони зустрічаються як серед тих, хто мешкає понад три місяці, так і серед тих, хто проживає більше року.

Крім анкети збору основних демографічних даних респондентів, до аналізу залучено 2 методи.

Таблиця 2

Частотний розподіл за рівнем освіти

Рівень освіти	Неповна середня	Повна середня	Середня спеціальна	Повна вища
Частота	1	5	13	44
Відносна частота	1,58	7,94	20,63	69,83

Таблиця 3

Частотний розподіл за статусом ВПО

Офіційний статус ВПО	Так	Так, і не вперше	Наразі ні, але був	Ні
Частота	49	4	5	5
Відносна частота	77,78	6,35	7,94	7,94

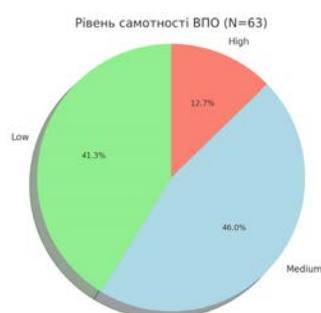
Таблиця 4

Частотний розподіл за місцем проживання

Поточний населений пункт проживання	Частота	Відносна частота
м. Київ	19	30,16
м. Кам'янець-Подільський	17	26,98
Київська область	8	12,70
Полтавська область	6	9,52
Львівська область	5	7,94
Чернівецька область	5	7,94
Вінницька область	1	1,59
Сумська область	1	1,59
Хмельницька область	1	1,59

Методика діагностики суб'єктивного відчуття самотності (Д. Рассела і М. Фергюсона). Це адаптована Шкала самотності Університету Каліфорнії (UCLA Loneliness Scale), яка дозволяє оцінити рівень відчуття самотності в респондентів і включає низку тверджень, до яких учасники дослідження висловлюють свою згоду або незгоду, що дозволяє отримати кількісну оцінку їх відчуття самотності.

Діаграма, подана нижче, відображає рівні самотності внутрішньо переміщених осіб за спостереженнями по всій вибірці (N=63).

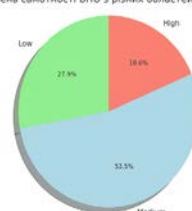

Рис. 1. Рівні самотності внутрішньо переміщених осіб за спостереженнями по всій вибірці (N=63)

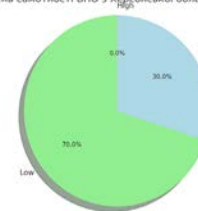
Більша частка опитаних має середній рівень самотності, тоді як високий рівень самотності відчуває менша частина.

Ми також порівнювали показники самотності вибіркової сукупності першого етапу дослідження (N=43) та другого (N=20), оскільки помітили значні зміни в узагальнених показниках.

Рівень самотності ВПО з різних областей (N=43)

Рівень самотності ВПО з Херсонської області (N=20)

Рис. 2. Показники самотності вибіркової сукупності першого етапу дослідження (N=43) та другого (N=20)

Соціальна взаємодія відіграє ключову роль у психологічному добробуті людини. Відчуття належності до спільноти та отримання підтримки від соціального оточення можуть впливати на рівень самотності та загальний стан людини. Дослідження цих взаємозв'язків дозволяє краще зрозуміти, як соціальні фактори впливають на суб'єктивне сприйняття ізолюваності та підтримки.

У запитаннях, що безпосередньо стосувалися соціальної підтримки та соціальної ідентифікації, нами використовувалися запропоновані О. Колаволе [13] твердження, які варто оцінити, використовуючи шкалу Лікерта. Соціальна підтримка в даному підході розкладається на компоненти: емоційна підтримка, підтримка самооцінки, підтримка мережі (комунікація, що проявляє доступність підтримки в соціальній мережі), інформаційна та матеріальна підтримка.

На думку автора запитальника, концепція соціальної підтримки набирає популярності, оскільки

вважається, що її доступність може відігравати важливу роль у підвищенні емоційного добробуту та особистого здоров'я особистості. Соціальна підтримка в даному підході розкладається на компоненти: емоційна підтримка, підтримка самооцінки, підтримка мережі (комунікація, що проявляє доступність підтримки в соціальній мережі), інформаційна та матеріальна підтримка.

У нашому аналізі розглядаються кореляційні зв'язки між рівнем самотності, соціальною ідентифікацією та соціальною підтримкою. Рівень самотності оцінюється за загальним кількісним показником, тоді як соціальна ідентифікація включає такі аспекти, як почуття належності до спільноти, відданість їй та сприйняття її як важливої частини особистості. Соціальна підтримка аналізується через частоту отримання допомоги, порад та можливість ділитися проблемами зі спільнотою.

Запитальник не є цілісною методикою, він розроблений автором на основі концептуальних засад та присвячувався дослідженню аспектів участі людей в онлайн-спільнотах ментального здоров'я та покращення їх психологічного благополуччя. Запитання передбачають відповіді у форматі шкали Лікерта та складаються з двох блоків: чотири твердження стосовно соціальної ідентифікації з максимальним значенням на шкалі згоди/незгоди 7 та шість запитань стосовно соціальної підтримки з максимальним значенням на шкалі відповіді 5.

Наш переклад запитань подавався в такому варіанті.

Блок запитань соціальної ідентифікації:

1. Я маю стійку ідентифікацію з певною спільнотою/спільнотами у своєму житті.
2. Я відчуваю відданість тій спільноті(-ам), до яких(-ої) належу зараз.
3. Я радію бути частиною спільнот(-и), до яких(-ої) належу зараз.
4. Належність до моїх(-єї) спільнот(-и) – важлива частина того, як я себе сприймаю.

Блок запитань соціальної підтримки:

1. Як часто в спільноті(-тах), якій(-им) Ви довіряєте, Ви отримували поради, як впоратися з персональними проблемами?

2. Як часто Ви вислуховуєте проблеми людей зі спільнот(-ти), яким(-ій) Ви довіряєте?

3. Як часто в спільнотах(-ті), яким(-ій) Ви довіряєте, Вам дають дієві поради щодо подолання криз?

4. Як часто спільнота(-ти), якій(-им) Ви довіряєте, забезпечує(-ють) Вас необхідною інформацією?

5. Як часто Ви ділитеся особистими проблемами із членам спільнот(-ти), яким(-ій) Ви довіряєте?

6. Як часто Ви отримуєте поради, яких дійсно потребуєте, від спільнот(ти), яким(-ій) Ви довіряєте?

Для подальшого статистичного оброблення даних, отриманих від внутрішньо переміщених осіб, ми закодували запитання у відповідному порядку їх подачі респондентам як CI 1, CI 2, CI 3, CI 4 – перші чотири твердження щодо соціальної ідентифікації, та СП 1, СП 2, СП 3, СП 4, СП 5, СП 6 – наступні запитання соціальної підтримки.

Для оцінювання взаємозв'язків між характеристиками було використано два методи кореляційного аналізу: кореляція Пірсона в ролі методу, що оцінює лінійний взаємозв'язок між змінними, та коефіцієнт тау-в Кендалла – як непараметричний метод, що застосовується в аналізі рангових даних або даних, які не відповідають нормальному розподілу. Результати аналізу виявили як позитивні, так і негативні взаємозв'язки між різними аспектами комунікативної поведінки.

Загальний рівень самотності та соціальна ідентифікація. Відчуття самотності має негативний, але незначний кореляційний зв'язок зі стійкою ідентифікацією зі спільнотою (CI 1) ($r = -0,116$, $p = 0,310$), відданістю спільноті (CI 2) ($r = -0,200$, $p = 0,077$) та радістю бути її частиною (CI 3) ($r = -0,250$, $p = 0,028$).

Соціальна ідентифікація та її внутрішні зв'язки. Всі показники соціальної ідентифікації мають високі кореляції між собою (r від 0,641 до 0,756, $p < 0.01$). Можна трактувати, що ті, хто отожднює себе зі спільнотою, також демонструють високу відданість їй, радість від приналежності до

Таблиця 5

Частотний розподіл даних соціальної ідентифікації та соціальної підтримки

Соціальна ідентифікація	Макс.	Середнє	Мода	Дисперсія	Ст. Відх.
CI 1	7	4,5	4	3,641	1,90
CI 2	7	4,4	4	4,020	2,00
CI 3	7	4,7	5	3,870	1,97
CI 4	7	4,2	4	4,103	2,03
Соціальна підтримка					
СП 1	5	2,6	3	1,730	1,32
СП 2	5	3,4	3	1,558	1,25
СП 3	5	2,8	3	1,521	1,23

неї та вважають її важливою частиною своєї особистості.

Рівень самотності та соціальна підтримка.

Рівень самотності негативно, але незначуще корелює з отриманням порад від спільноти (СС 1) ($r = -0,132$, $p = 0,257$), що свідчить про те, що чим більше людина почувається самотньою, тим менше вона може отримувати допомогу від своєї спільноти.

Соціальна ідентифікація та соціальна підтримка. Більшість показників соціальної ідентифікації мають помірний або високий позитивний зв'язок із соціальною підтримкою (r від 0,243 до 0,654, $p < 0,05$ або $p < 0,01$).

Найвищий зв'язок спостерігається між сприйняттям спільноти (СІ 4) як важливої частини особистості та отриманням інформаційної підтримки (СС 4) ($r = 0,654$, $p < 0,01$).

Радість від належності до спільноти також помірно корелює з отриманням порад у кризових ситуаціях ($r = 0,417$, $p = 0,005$) та сильно – з підтримкою інформацією ($r = 0,654$, $p < 0,01$).

Соціальна підтримка та її внутрішні зв'язки.

Усі показники соціальної підтримки між собою мають значущі позитивні кореляції (r від 0,343 до 0,690, $p < 0,01$), що означає, що якщо людина отримує допомогу в одній сфері (наприклад, у вигляді порад), вона також, ймовірно, отримує підтримку в інших аспектах (наприклад, інформаційну допомогу або можливість поділитися особистими проблемами).

Висновки. Вища соціальна ідентифікація пов'язана з кращою соціальною підтримкою. Люди, які сильніше отождествляють себе зі спільнотою, отримують більше підтримки, порад та корисної інформації. Самотність має слабкий негативний зв'язок із соціальною підтримкою. Найбільш значущі зв'язки спостерігаються між самотністю та отриманням кризових порад або корисної інформації ($p < 0,05$ або $p < 0,01$). Соціальна підтримка є багатовимірною, і якщо людина отримує її в одній формі, вона, ймовірно, отримує її й в інших формах. Ці результати підкреслюють важливість спільнот у зменшенні самотності та підвищенні рівня соціальної підтримки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаренко Н. Сприяння соціальної підтримки учасників групи самопомогі, які мають проблеми психічного здоров'я: взаємозв'язок із соціально-статусними характеристиками. *Психологія і психосоціальні інтервенції*. 2020. № 2. С. 3–12. <https://doi.org/10.18523/2617-2348.2019.2.3-12> (дата звернення: 10.10.2024).
2. Інформація щодо переміщення в Україні : звіт, раунд 3. Міжнародна організація з міграції. 2022. URL: <https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd1861/>

[files/documents/iom_ukraine-displacement-report_round3_ukr.pdf](https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd1861/files/documents/iom_ukraine-displacement-report_round3_ukr.pdf) (дата звернення: 10.10.2024).

3. Інформація щодо переміщення в Україні : звіт, раунд 12. Міжнародна організація з міграції. 2023. URL: https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd1461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R12_IDP_FINAL_UKR.pdf?iframe=true (дата звернення: 10.10.2024).

4. Інформація щодо переміщення в Україні : звіт, раунд 13. Міжнародна організація з міграції. URL: [https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd1461/files/reports/IOM_Ukraine_Internal%20Displacement%20Report_Round%2013%20\(June%202023\)_ENG-UKR.pdf](https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd1461/files/reports/IOM_Ukraine_Internal%20Displacement%20Report_Round%2013%20(June%202023)_ENG-UKR.pdf) (дата звернення: 10.10.2024).

5. Нестеренко І. Внутрішньо переміщені особи: Виклики на тлі повномасштабної агресії РФ проти України. *Збірник тез міжнародної науково-практичної інтернет-конференції з нагоди відзначення дня науки-2022 в Україні «Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану»* (м. Київ, 24 трав. 2022 р.). Київ, 2022. С. 371–374.

6. Нестеренко І. Переживання самотності особистістю: соціально-психологічний аспект. *Габітус*. 2022. № 39. С. 229–233. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2022/39-2022/41.pdf> (дата звернення: 10.10.2024).

7. Павленко Д. Динаміка сучасних соціальних медіа. *Наукові праці Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського*. 2022. № 67. С. 108–117. <https://doi.org/10.15407/np.67.108> (дата звернення: 17.11.2024).

8. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. № 2